

TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖLÇME DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN ALGILARI

Sedat MADEN*

Erhan DURUKAN**

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkçe dersi öğretmenlerinin 2005 programıyla gelen yeni ölçme değerlendirme yöntemlerine ve araç-gereçlerine yönelik tutumlarını belirlemektir. Betimsel nitelikteki saha araştırmasına dayanan bu çalışmada Erzurum ilinde görevli 100 Türkçe dersi öğretmenine ölçek uygulanmıştır. Ölçek, araştırmacılar tarafından Türkçe Dersi Öğretim Programı ve ilgili araştırmalar kullanılarak hazırlanmıştır. Ölçeğin geçerliği alan uzmanlarının görüşleriyle sağlanmıştır. Güvenirlik çalışması amacıyla yapılan pilot uygulama sonunda ölçeğin *Cronbach α katsayısı: 0.96* bulunmuştur. Veriler SPSS 11.5 programında cinsiyet, kıdem ve mezuniyet değişkenlerine göre analiz edilip yorumlanmıştır. Çalışma sonunda; cinsiyet değişkeninin algılamada önemli olmadığı, mezuniyet ve kıdem değişkenlerinin öğretmenlerin algılarında daha etkili olduğu, öğretmenlerin 2005 programıyla gelen ölçme değerlendirme araç ve yöntemlerini karmaşık bulduğu, Türkçe dersi öğretmenlerinin değişen öğretim programının önerdiği ölçme değerlendirme yaklaşımları ve araç gereçleri hakkında bilgilendirilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Türkçe öğretimi, ölçme değerlendirme, tutumlar

Giriş

Bir öğretim programının ve sürecinin en önemli unsurlarından biri ölçme-değerlendirmedir. Turgut (1977) tarafından ölçme, bir niteliğin gözlenip gözlem sonucunun sayılarla veya başka sembollerle gösterilmesi; değerlendirme ise, ölçme sonuçlarını bir ölçüte vurarak bir değer yargısına ulaşma işi olarak tanımlanmaktadır. 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ölçme-değerlendirmenin önemi şu şekilde vurgulanır: "Değerlendirme, eğitim sisteminin belirlenen hedeflere ulaşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Değerlendirmenin temel amacı sistemin doğru işleyip işlemediğini ortaya koymak ve buna dayanarak sistemdeki eksikliklerin tamamlanmasını ve yanlışlıkların düzeltilmesini; kısaca sistemin onarılmasını sağlamaktır" (MEB 2006, 214).

Eğitim süreci içerisinde belirlenen amaçlar doğrultusunda öğrenciye çeşitli bilgiler, beceriler, tutumlar, yetenekler, davranışlar kazandırılmaya çalışılır. Bilgi, beceri, tutum ve yetenekler girdileri oluştururken kazanılan davranışlar, çıktıları

* Dr.; Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü.

** Arş. Gör.; Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü.

oluşturmaktadır. Eğitim-öğretim bir planlama, uygulama ve değerlendirme sürecidir. Bu süreç içerisinde;

- Amaçların ne düzeyde gerçekleştirildiğini,
- Gerçekleştirilemeyen amaçların neler olduğunu ve nelerin eksik kaldığını,
- Hangi konuların ne düzeyde öğrenildiğini,
- Yanlış öğrenmeleri,
- Öğrencilerin amaçlanan özellikleri kazanmalarına hizmet edecek öğretim durumlarını ancak ölçme ve değerlendirme ile belirleyebiliriz (Zorbaz 2005, 1).

Türkçe dersleri kendi içinde bir amaç ders iken aynı zamanda diğer dersler için bir araç ders olma özelliği göstermektedir. Bireyin, dört temel dil becerisi denilen okuma, yazma, konuşma ve dinlemeyi kullanma düzeyleri bütün dersler için de önemlidir denilebilir. Bu nedenle Türkçe dersleri içerisinde ölçme-değerlendirmenin önemi daha da artmaktadır. Bu durum ise Türkçe derslerinde yapılacak ölçme-değerlendirme faaliyetlerinin daha özenli yapılmasını gerekli kılmaktadır.

2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ölçme-değerlendirme üç boyutta ele alınmıştır (MEB 2006, 214): 1) Öğretimin başında, 2) öğretim sürecinde ve 3) öğretimin sonunda. Öğretim sürecinin başında öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri belirlenmeye çalışılır. Bu belirlemeler için tutum ölçekleri, başarı testleri, gözlem formları, dereceli puanlama anahtarları gibi araçlar kullanılır. Öğretim sürecindeki ölçme-değerlendirmede ise öğretim değerlendirilir ve öğrenme eksiklikleri belirlenir. Bu değerlendirme boyutunda süreç değerlendirme esastır. Bu türde bir değerlendirme için izleme amaçlı testler, öğrenci ürün dosyaları, performans ödevleri, kontrol listeleri, akran değerlendirme formu, öz değerlendirme formu, gözlem formları vb. araçlar kullanılır. Öğretimin sonunda ise çıktıların, yani başarıların değerlendirilmesi gerekir. Bu değerlendirme de öğrencilerin öğretim süreci sonundaki başarılarının belirlenmesi amacıyla yapılır. Öğretim sürecinin sonunda yapılan değerlendirmeler ürün odaklı değerlendirmelerdir. Bu tür değerlendirmelerde genellikle başarı testleri ve öğrenci ürün dosyaları kullanılır.

Programda bahsedilen değerlendirmeye alakalı üç boyut göz önüne alındığında Türkçe derslerinde hem süreç odaklı hem de ürün odaklı değerlendirme yapıldığı görülmektedir. Gerek süreç boyunca gerekse süreç sonunda kullanılacak ölçme araçları 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda şu şekilde sıralanmıştır:

- Kısa cevaplı maddeler
- Çoktan seçmeli maddeler
- Eşleştirme maddeleri
- Doğru/Yanlış maddeleri
- Açık uçlu sorular
- Görüşme
- Tutum ölçekleri
- Öz değerlendirme
- Akran değerlendirme

- Gözlem
- Portfolyo/Öğrenci ürün dosyaları
- Performans ödevi
- Proje ödevi

Ölçme ve değerlendirme yönelik tutum belirleme ölçeğinde bu ölçme ve değerlendirme araçlarına ek olarak kullanımının faydalı olacağı düşünülen bazı araçlar da öğretmenlere yöneltildi:

- Yapılandırılmış Grid Kutucukları (MEB Değerlendirme Raporu'nda kullanımı belirtilmiştir. Kullanım sıklığı tespit edilmiştir. 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda gösterilmemiştir.)
- Drama Etkinlikleri (Billhassa sözlü iletişim becerilerinin ölçülmesinde kullanılabilir. 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda gösterilmemiştir.)
- Sözlü Sunum
- Görsel Çalışmalar.

Yukarıdaki maddelerde görülen ölçme-değerlendirme araç ve yöntemlerinin birçoğu 2005 programı öncesinde kullanılmamaktaydı. Bu nedenle 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'yla birlikte Türkçe derslerinin ölçme-değerlendirme boyutunda önemli değişikliklerin olduğu ve bu değişimlerin beraberinde birtakım sorunlar getirdiği söylenebilir. Örneğin, mevcut durumdaki öğretmenlerin bu ölçme-değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanma konusunda sıkıntı yaşadıkları, ölçme-değerlendirme faaliyetlerinin öğretim süreci içerisinde fazla zaman aldığı bilinmektedir.

Öğretmen, eğitim programlarının uygulanmasından sorumludur. Uygulamadan doğan sorunları yaşayan ve bunun sonucunda da rahatsızlıkları, eksiklikleri en iyi gören durumundaki kişi de öğretmendir. Bu nedenle ölçme-değerlendirmede yaşanan sorunları belirleme hususunda öğretmen görüşlerine başvurmak önem kazanmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada öğretmenlerin cinsiyet, kıdem ve mezuniyet değişkenlerine göre ölçme-değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanma düzeylerini belirlemek ve 2005 programının ölçme-değerlendirme boyutuna karşı tutumlarını değerlendirmek amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, sınırlılıkları, evren ve örnekleme ile verilerin toplanması ve değerlendirilmesi süreci hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, betimsel nitelikte tarama yöntemiyle yapılmış bir saha araştırmasının ürünüdür. Bu model, geçmişte veya hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan kişi, olay, olgu, durum veya nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya, betimlenmeye çalışılır (Karasar 2006, 77). Çalışmada ilköğretim 2. kademedeki Türkçe derslerine giren öğretmenlerin ölçme-değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanma düzeyleri ile bu araç ve yöntemlere ilişkin tutumları ele alınmıştır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Türkçe derslerine giren ilköğretim 2. kademe Türkçe öğretmenleri oluştururken, örnekleme Erzurum ilindeki ilköğretim 2. kademe görev yapan 100 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2008–2009 eğitim-öğretim yılında yapılmıştır.
2. Araştırma, Türkçe öğretmenleri ile sınırlandırılmıştır.
3. Araştırma, Erzurum ilinde görev yapan 100 Türkçe öğretmeni ile sınırlıdır.
4. Öğretmenlerin tutumlarına yönelik ifadeler ölçekte yer alan maddelerle sınırlandırılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin değişen Türkçe öğretimi ölçme ve değerlendirme çalışmalarına yönelik tutumlarını belirleyebilmek amacıyla likert tipli bir ölçek kullanılmıştır. Ölçek, araştırmacılar tarafından konu alanıyla ilgili önceki çalışmalar taranarak hazırlanmıştır. Ölçek maddelerinin kapsam geçerliği için uzman görüşüne başvurulmuştur. Alınan görüşler neticesinde bazı maddeler elenmiştir. Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme araçlarına/çalışmalarına karşı tutumlarını belirleme ölçeği için pilot bir uygulama ile güvenilirliği hesaplanmaya çalışılmıştır. Yapılan güvenilirlik çalışması sonucunda bir ölçek maddesi (**i17**) çıkartılmış ve ölçeğin güvenilirlik *Cronbach α katsayısı*: 0.96 olarak tespit edilmiştir. Ölçek maddeleri için yapılan madde analizi sonuçlarına göre madde faktör yüklerinin:

A- Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme çalışmalarının genel amaçlarına ilişkin maddelerde 0.54-0.87;

B- Ölçme aracını belirlemede geçerli olan öğretmen tutumlarına ilişkin maddelerde 0.48-0.82;

C- Soru sormada öğretmenlerin sahip olduğu tutumlara yönelik maddelerde 0.47-.83;

Ç- Öğretmenlerin yazılı ve sözlü ölçme faaliyetlerinde sorulan soruların taksonomik değerlerine yönelik tutumlarına ilişkin maddelerde 0.62-0.73;

D- Türkçe öğretmenlerinin değerlendirme çalışmalarına yönelik tutumları ilişkin maddelerde 0.45-0.85;

E- Türkçe dersi öğretim programı'nın ölçme ve değerlendirme yöntemine yönelik öğretmenlerin tutumlarına ilişkin maddelerde 0.46-0.79;

F- Dinleme/izleme becerisini ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılan araçlarla ilgili öğretmen tutumlarına yönelik maddelerde 0.56-0.90;

G- Konuşma becerisini ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılan araçlara yönelik öğretmen tutumlarına ilişkin maddelerde 0.55-0.77;

H- Okuma becerisini ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılan araçlara yönelik öğretmen tutumlarına ilişkin maddelerde 0.44-0.85;

I-Yazma becerisini ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılan araçlara yönelik öğretmen tutumlarına ilişkin bulgular maddelerde 0.50-0.85;

İ-Dil bilgisini ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılan araçlara yönelik öğretmen tutumlarına ilişkin bulgular maddelerde 0.45-0.88 arasında olduğu tespit edilmiştir.

Ölçek, araştırmacılar tarafından Erzurum ilinde görevli 100 Türkçe öğretmene elden ulaştırılmış ve akabinde onlardan geri alınmıştır.

Öğretmenlerin maddelere verdiği cevaplar cinsiyete, mezun olunan lisans programına ve mesleki kıdeme göre analiz edilerek ölçme ve değerlendirme çalışmalarına yönelik tutum ve algılarının genelde cinsiyet, mezuniyet ve kıdem değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği ile hangi yönde olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler ölçekte kullanılan madde başlarına göre tasnif edilmiş, gruplara göre ortalamalar bulunmuş, tablolar hâlinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Ölçeklerden elde edilen veriler bilgisayar paket programı SPSS 11.5 kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçekteki her bir madde uygulamaya katılan öğretmenler tarafından **Evet[3], Bazen[2], Hayır[1]** şeklinde puanlanmıştır.

Bulgular

Bu kısımda Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmeye ilişkin tutumlarına ait bulgular yer almaktadır. Öğretmenlerin her bir ölçek maddesine sıklık derecelerine göre verdikleri cevaplar frekans ve yüzde olarak verilmiştir.

Öncelikle, İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan, ölçme ve değerlendirme çalışmalarına (amaç, ölçme aracı belirleme, soru sorma, yazılı ve sözlü ölçme faaliyeti, yapılandırmacı yaklaşımın ölçme ve değerlendirme çalışmaları) ilişkin öğretmen tutumlarına; sonrasında Türkçe öğretim alanlarına yönelik (dinleme/ izleme, konuşma, okuma, yazma, dil bilgisi) programda belirtilmiş ve derslerde kullanılan ve kullanılması gereken ölçme araçlarına (proje, sözlü sunum, görsel çalışmalar, drama, sözlü yoklama, görüşme, gözlem, yapılandırılmış grid, performans, portfolyo, akran/ öz değerlendirme, tutum ölçeği, kontrol listesi); yazılı sınavlara ve yazılı sınavlarda kullanılan soru tiplerine, sayısına, güçlüğüne ve soruların düzeyine ilişkin öğretmen tutumlarına yer verilmiştir.

Elde edilen veriler üzerinde yapılan *t* testi uygulamaya katılan Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarında cinsiyet değişkenin anlamlı bir fark oluşturmadığını göstermiştir. Ölçek maddelerine verilen cevaplar, mezun olunan lisans programına ve öğretmenlik mesleğindeki kıdeme göre *Anova* testi (F) ile değerlendirilmiş, anlamlı farkın yüksek olduğu bulgular dikkate alınmıştır.

Not: I:Türkçe Öğretmenliği mezunlarını; II: Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği mezunlarını; III: Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunlarını simgelemektedir.

A-Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme Çalışmalarının Genel Amaçlarına İlişkin Bulgular

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2005: 225) ifade edilen ölçme ve değerlendirme genel amaçları, öğretmenlerin uygulama sıklıklarını belirlemek amacıyla on üç ölçek maddesi hâline getirilmiştir. Ölçme ve değerlendirme çalışma-

larının genel amaçlarına öğretmenlerin yaklaşımları için belirlenen ölçek maddelerine verilen cevaplar neticesinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

Tablo 1: Ölçme ve Değerlendirme Çalışmalarının Genel Amaçlarına İlişkin Bulgular (Mezuniyet)

Mad.	Mezuniyet Böl.	N	Ort.	Ss.	[Sd:2-97] F	Sig.	Mad.	Mezuniyet Böl.	N	Ort.	Ss.	[Sd:2-97] F	Sig.
A1	I	78	2.64	.58	45.32	.00	A8	I	78	2.81	.58	43.65	.00
	II	14	1.42	.85				II	14	1.57	.93		
	III	8	1.00	.00				III	8	1.12	.35		
	Toplam	100	2.34	.83				Toplam	100	2.50	.85		
A2	I	78	2.66	.65	34.42	.01	A9	I	78	2.64	.75	25.97	.00
	II	14	1.35	.74				II	14	1.57	.94		
	III	8	1.25	.70				III	8	1.00	.00		
	Toplam	100	2.37	.87				Toplam	100	2.36	.92		
A3	I	78	2.57	.79	19.31	.00	A10	I	78	2.38	.81	13.81	.02
	II	14	1.57	.93				II	14	1.43	.85		
	III	8	1.12	.35				III	8	1.25	.72		
	Toplam	100	2.32	.93				Toplam	100	2.16	.91		
A4	I	78	2.07	.99	8.33	.00	A11	I	78	2.76	.55	69.1	.00
	II	14	1.28	.72				II	14	1.35	.63		
	III	8	1.00	.00				III	8	1.00	.00		
	Toplam	100	1.88	.98				Toplam	100	2.43	.84		
A5	I	78	2.82	.55	48.72	.02	A12	I	78	2.92	.35	121.90	.00
	II	14	1.42	.85				II	14	1.42	.85		
	III	8	1.25	.71				III	8	1.00	.00		
	Toplam	100	2.50	.85				Toplam	100	2.56	.82		
A6	I	78	2.80	.56	39.68	.01	A13	I	78	2.55	.65	30.96	.00
	II	14	1.57	.93				II	14	1.42	.75		
	III	8	1.25	.71				III	8	1.12	.35		
	Toplam	100	2.51	.84				Toplam	100	2.28	.83		
A7	I	78	2.79	.54	40.39	.00							
	II	14	1.57	.93									
	III	8	1.25	.71									
	Toplam	100	2.50	.83									

Türkçe dersi öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı esas alındığında gruplar arasında ölçme ve değerlendirme çalışmalarının genel amaçlarından (A1) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda konu ile ilgili belirlenmiş olan kazanımları dikkate almada; (A2) ders işleniş sürecinde ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapmada; (A3) ölçme ve değerlendirme çalışmalarını planlı bir şekilde yapmada; (A4) bilgi, beceri ve alışkanlıkları ölçmede; (A5) ölçme faaliyetlerinde öğrencilerle iş birliği yapmada; (A6) ders süreci boyunca ölçme (beceri değerlendirme formları, puanlama ölçeği vb.) çalışmalarının gerekli olduğunu düşünmede; (A7) ders süresince yapılan tüm faaliyetlerin ölçülmesinde ve değerlendirilmesinde devamlı ve sistemli davran-

mada; (A8) Türkçe dersinde farklı becerileri ölçmek için gözlemler yapmada; (A9) öğrencinin öğrenme düzeyini belirleyebilmek için seviye tespit sınavı yapmada; (A10) öğrencinin beklenen kazanımları edinme derecesini belirlemede; (A11) sınıf içi ve dışı çalışmaların alışkanlık ve becerilere dönüşüp dönüşmediğini belirlemede; (A12) konuların kavranıp kavranmadığını belirlemede; (A13) kullandığı yöntem ve tekniklerin etkililiğini değerlendirmede (I)Türkçe Öğretmenliği lisans programından mezun öğretmenlerin diğer gruplara göre yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Verilere bakıldığında mezun olunan lisans programlarına göre her bir ölçek maddesi için anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2: Ölçme ve Değerlendirme Çalışmalarının Genel Amaçlarına İlişkin Bulgular (Kıdem)

Mad.	Kıdem	N	Ort.	Ss.	[Sd:3-96] F	Sig.	Mad.	Kıdem	N	Ort.	Ss.	[Sd:3-96] F	Sig.
A1	1-5 yıl	47	2.32	.78	6.26	.01	A8	1-5 yıl	47	2.55	.83	13.76	.00
	6-10 yıl	39	2.28	.88				6-10 yıl	39	2.41	.91		
	11-15	12	1.33	.78				11-15	12	1.00	.00		
	16-20	2	1.00	.00				16-20	2	1.00	.00		
	Toplam	100	2.16	.88				Toplam	100	2.28	.95		
A2	1-5 yıl	47	2.48	.83	9.55	.00	A9	1-5 yıl	47	2.44	.90	10.88	.00
	6-10 yıl	39	2.20	.89				6-10 yıl	39	2.35	.93		
	11-15	12	1.16	.57				11-15	12	1.00	.00		
	16-20	2	1.00	.00				16-20	2	1.00	.00		
	Toplam	100	2.19	.99				Toplam	100	2.21	.97		
A3	1-5 yıl	47	2.42	.90	5.74	.00	A10	1-5 yıl	47	2.19	.90	7.48	.00
	6-10 yıl	39	2.15	.96				6-10 yıl	39	2.07	.89		
	11-15	12	1.33	.78				11-15	12	1.00	.00		
	16-20	2	1.00	.00				16-20	2	1.00	.00		
	Toplam	100	2.16	.97				Toplam	100	1.98	.92		
A4	1-5 yıl	47	2.06	.98	5.14	.00	A11	1-5 yıl	47	2.53	.80	14.22	.00
	6-10 yıl	39	1.66	.95				6-10 yıl	39	2.35	.87		
	11-15	12	1.00	.00				11-15	12	1.00	.00		
	16-20	2	1.00	.00				16-20	2	1.00	.00		
	Toplam	100	1.76	.96				Toplam	100	2.25	.93		
A5	1-5 yıl	47	2.55	.83	6.89	.00	A12	1-5 yıl	47	2.66	.76	17.26	.00
	6-10 yıl	39	2.46	.89				6-10 yıl	39	2.43	.88		
	11-15	12	1.33	.78				11-15	12	1.00	.00		
	16-20	2	2.00	1.41				16-20	2	1.00	.00		
	Toplam	100	2.36	.93				Toplam	100	2.34	.93		
A6	1-5 yıl	47	2.57	.81	8.77	.00	A13	1-5 yıl	47	2.38	.79	11.77	.00
	6-10 yıl	39	2.41	.91				6-10 yıl	39	2.17	.85		
	11-15	12	1.33	.78				11-15	12	1.00	.00		
	16-20	2	1.00	.00				16-20	2	1.00	.00		
	Toplam	100	2.33	.93				Toplam	100	2.11	.88		
A7	1-5 yıl	47	2.57	.80	12.85	.00		6-10 yıl	39	2.41	.88		
	11-15	12	1.00	.00				16-20	2	2.00	1.41		
	Toplam	100	2.31	.93									

Değerlendirmeye katılan Türkçe dersi öğretmenlerinin meslekteki kıdemleri esas alındığında, gruplar arasında ölçme ve değerlendirme çalışmalarının genel amaçlarına ilişkin olarak (A1); (A2); (A3); (A4); (A5); (A6); (A7); (A8); (A9); (A10); (A11); (A12); (A13) 1-5 yıl ve 6-10 yıllık mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin diğer gruplara göre yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.

B- Ölçme Aracını Belirlemede Geçerli Olan Öğretmen Tutumlarına İlişkin Bulgular:

Türkçe dersi öğretimi sürecinde ölçme ve değerlendirme aracının belirlenmesinde öğretmenlerin yaklaşım ve tercihlerinin belirlenmesi için dokuz ölçek maddesi geliştirilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Tablo 3: Ölçme Aracını Belirlemede Geçerli Olan Öğretmen Tutumları (Mezuniyet)

Mad.	Mezuniyet Böl.	N	Ort.	Ss.	[Sd:2-97] F	Sig.	Mad.	Mezuniyet Böl.	N	Ort.	Ss.	[Sd:2-97] F	Sig.
B1	I	78	2.74	.66	31.70	.00	B6	I	78	2.75	.65	30.36	.00
	II	14	1.50	.85				II	14	1.57	.94		
	III	8	1.2	.71				III	8	1.25	.71		
	Toplam	100	2.44	.88				Toplam	100	2.47	.8		
B2	I	78	2.46	.83	15.25	.00	B7	I	78	2.75	.61	33.16	.00
	II	14	1.43	.85				II	14	1.57	.94		
	III	8	1.20	.71				III	8	1.25	.71		
	Toplam	100	2.22	.94				Toplam	100	2.47	.85		
B3	I	78	2.53	.68	19.94	.00	B8	I	78	2.48	.80	18.13	.00
	II	14	1.57	.94				II	14	1.50	.85		
	III	8	1.25	.71				III	8	1.13	.35		
	Toplam	100	2.30	.85				Toplam	100	2.24	.91		
B4	I	78	2.74	.57	45.88	.00	B9	I	78	2.55	.80	15.98	.00
	II	14	1.57	.94				II	14	1.57	.94		
	III	8	1.00	.00				III	8	1.25	.71		
	Toplam	100	2.44	.85				Toplam	100	2.31	.93		
B5	I	78	2.87	.44	57.24	.00							
	II	14	1.57	.94									
	III	8	1.25	.71									
	Toplam	100	2.56	.81									

Türkçe dersi öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı esas alındığında gruplar arasında ölçme aracının belirlenmesinde, (B1) ölçme aracının dersin içeriğine uygun olarak seçilmesinde; (B2) geçerli olan konu ve kazanımlara göre birden çok yöntem ve araç kullanılmasında; (B3) ölçme aracını belirlerken sınıfın fiziki özelliklerinin dikkate alınmasında; (B4) ölçme araçlarını öğrencilerin özelliklerine göre belirlenmesinde; (B5) ölçme aracını belirlerken sınıf içi performansların dikkate alınmasında; (B6) ölçme aracı ile birden çok dil becerisini ölçmeyi hedeflemede; (B7) ölçme aracını oluştururken sosyoekonomik şartların belirlenmesinde; (B8) ölçme

araçlarının (yazılı sınavlar, gözlem ve öz değerlendirme formları vb.) faydalı bulunmasında; (B8) yeni uygulanan programın ölçme ve değerlendirme araç gereçlerinin hepsinin kullanılmasında (I)Türkçe Öğretmenliği lisans programından mezun öğretmenlerin diğer gruplara göre yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Verilere bakıldığında mezun olunan lisans programlarına göre her bir ölçek maddesi için anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4: Ölçme Aracını Belirlemede Geçerli Olan Öğretmen Tutumları(Kıdem)

Mad.	Kıdem	N	Ort.	Ss.	[Sd:3-96] F	Sig.	Mad.	Kıdem	N	Ort.	Ss.	[Sd:3-96] F	Sig.
B1	1-5 yıl	47	2.57	.80	13.56	.00	B6	1-5 yıl	47	2.61	.79	14.27	.00
	6-10 yıl	39	2.28	.94				6-10 yıl	39	2.31	.95		
	11-15	12	1.00	.00				11-15	12	1.00	.00		
	16-20	2	1.00	.00				16-20	2	1.00	.00		
	Toplam	100	2.24	.95				Toplam	100	2.27	.96		
B2	1-5 yıl	47	2.27	.90	7.85	.00	B7	1-5 yıl	47	2.62	.77	15.72	.00
	6-10 yıl	39	2.15	.98				6-10 yıl	39	2.38	.91		
	11-15	12	1.00	.00				11-15	12	1.00	.00		
	16-20	2	1.00	.00				16-20	2	1.00	.00		
	Toplam	100	2.05	.96				Toplam	100	2.30	.94		
B3	1-5 yıl	47	2.44	.75	12.84	.00	B8	1-5 yıl	47	2.44	.85	11.07	.00
	6-10 yıl	39	2.07	.89				6-10 yıl	39	1.97	.93		
	11-15	12	1.00	.00				11-15	12	1.00	.00		
	16-20	2	1.00	.00				16-20	2	1.00	.00		
	Toplam	100	2.10	.89				Toplam	100	2.06	.95		
B4	1-5 yıl	47	2.59	.77	14.97	.00	B9	1-5 yıl	47	2.53	.80	12.06	.00
	6-10 yıl	39	2.25	.91				6-10 yıl	39	2.02	1.01		
	11-15	12	1.00	.00				11-15	12	1.00	.00		
	16-20	2	1.00	.00				16-20	2	1.00	.00		
	Toplam	100	2.24	.93				Toplam	100	2.12	.97		
B5	1-5 yıl	47	2.59	.77	17.07	.00							
	6-10 yıl	39	2.51	.85									
	11-15	12	1.00	.00									
	16-20	2	1.00	.00									
	Toplam	100	2.34	.92									

Değerlendirmeye katılan Türkçe dersi öğretmenlerinin meslekteki kıdemleri esas alındığında, gruplar arasında ölçme aracını belirlemeye ilişkin olarak (B1); (B2); (B3); (B4); (B5); (B6); (B7); (B8); (B9) 1-5 yıl ve 6-10 yıllık mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin diğer gruplara göre yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.

C- Soru Sormada Öğretmenlerin Sahip Olduğu Tutumlara Yönelik Bulgular:

Türkçe dersinde ölçme çalışmalarında kullanılan soruların tipleri ve soru şekli belirlemeyle ilgili tutumlara yönelik on bir ölçek maddesi oluşturulmuş ve öğretmenlere sorulmuştur.

Tablo 5: Soru Sormada Öğretmenlerin Sahip Olduğu Tutumlar(Mezuniyet)

Mad.	Mezuniyet Böl.	N	Ort.	Ss.	[Sd:2-97] F	Sig.	Mad.	Mezuniyet Böl.	N	Ort.	Ss.	[Sd:2-97] F	Sig.
C1	I	78	2.81	.46	56.45	.00	C7	I	78	2.63	.66	23.84	.00
	II	14	1.50	.85				II	14	1.57	.93		
	III	8	1.25	.71				III	8	1.25	.71		
	Toplam	100	2.50	.79				Toplam	100	2.37	.86		
C2	I	78	2.70	.68	36.67	.00	C8	I	78	2.97	.23	1 21.22	.00
	II	14	1.28	.73				II	14	1.50	.85		
	III	8	1.25	.71				III	8	1.25	.71		
	Toplam	100	2.39	.91				Toplam	100	2.63	.77		
C3	I	78	2.76	.55	54.50	.00	C9	I	78	2.83	.54	57.04	.00
	II	14	1.28	.73				II	14	1.36	.74		
	III	8	1.25	.71				III	8	1.25	.71		
	Toplam	100	2.44	.85				Toplam	100	2.50	.86		
C4	I	78	2.81	.48	52.82	.00	C10	I	78	2.63	.75	23.43	.00
	II	14	1.50	.85				II	14	1.43	.85		
	III	8	1.25	.71				III	8	1.25	.71		
	Toplam	100	2.50	.81				Toplam	100	2.35	.92		
C6	I	78	2.70	.61	36.59	.00							
	II	14	1.42	.85									
	III	8	1.25	.71									
	Toplam	100	2.41	.85									

Türkçe dersi öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı esas alındığında gruplar arasında öğretmenlerin soru sorma sırasında (**C1**) işlenen bütün konulardan soru sormada; (**C2**) işlenen konuların önemli noktalarından soru sorulmasında; (**C3**) kısa ve kesin cevaplı sorular sorulmasında; (**C4**) açık uçlu, birden fazla cevabı olan, esnek soruların tercih edilmesinde; (**C5**) çoktan seçmeli ve boşluk doldurmalı test şekillerinin tercih edilmesinde; (**C6**) öğrencilerin çoğunun cevaplayabileceği zorlukta sorular sorulmasında; (**C7**) sınıfın başarı durumuna göre soru seçilmesinde; (**C8**) çok kolay, kolay, orta, zor ve çok zor seviyelerinin tümü için soru sorulmasında; (**C9**) soru cümlelerinin anlaşılır bir şekilde oluşturulmaya özen gösterilmesinde; (**C10**) soru kağıdına sorularla ilgili bir açıklama/yönerge konulmasında (I)Türkçe Öğretmenliği lisans programından mezun öğretmenlerin diğer gruplara göre yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Verilere bakıldığında mezun olunan lisans programlarına göre her bir ölçek maddesi için anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir.

Ç-Öğretmenlerin Yazılı ve Sözlü Ölçme Faaliyetlerinde Sorulan Soruların Taksonomik Değerlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular:

Türkçe dersinde ölçme ve değerlendirme faaliyetleri kapsamında gerçekleştirilen yazılı ve sözlü ölçmelerde kullanılan soruların tercih edilen taksonomik değerlerini tespit etmek için altı ölçek maddesi hazırlanmıştır. (Altı madde her bir Bloom taksonomik değeri için belirlenmiştir.)

Tablo 6: Öğretmenlerin Yazılı ve Sözlü Ölçme Faaliyetlerinde Sorulan Soruların Taksonomik Değerlerine Yönelik Tutumları(Mezuniyet)

Mad.	Mezuniyet Böl.	N	Ort.	Ss.	[Sd:2-97] F	Sig.
Ç1	I	78	2.66	.68	42.14	.00
	II	14	1.28	.61		
	III	8	1.13	.35		
	Toplam	100	2.35	.88		
Ç2	I	78	2.58	.69	21.19	.00
	II	14	1.57	.94		
	III	8	1.25	.71		
	Toplam	100	2.34	.87		
Ç3	I	78	2.55	.71	24.33	.00
	II	14	1.50	.85		
	III	8	1.12	.35		
	Toplam	100	2.29	.87		
Ç4	I	78	2.39	.79	17.41	.00
	II	14	1.43	.75		
	III	8	1.12	.35		
	Toplam	100	2.16	.88		
Ç5	I	78	2.62	.58	34.19	.00
	II	14	1.43	.85		
	III	8	1.25	.70		
	Toplam	100	2.35	.82		
Ç6	I	78	2.60	.72	20.18	.00
	II	14	1.57	.94		
	III	8	1.25	.70		
	Toplam	100	2.35	.89		

Türkçe dersi öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı esas alındığında gruplar arasında öğretmenlerin yazılı ve sözlü ölçme faaliyetlerinde sorulan soruların taksonomik değerleri için (**Ç1**) bilgi (*ezberleme, hatırlama*) seviyesinde sorular sorulmasında; (**Ç2**) kavrama (*anlam kurma, kendi cümleleriyle ifade etme vb.*) seviyesinde sorular sorulmasında; (**Ç3**) uygulama (*bilgiyi transfer etme, yeni durumlara uygulama, soyutlamalar elde etme*) seviyesinde sorular sorulmasında; (**Ç4**) analiz (*bütünü parçalara bölerek inceleme, düşünceleri açıklama*) seviyesine sorular sorulmasında; (**Ç5**) sentez (*yeni bir bütünü meydana getirme, parçadan bütüne ulaşma, derleme düzenleme*) seviyesine uygun sorular sorulmasında; (**Ç6**) değerlendirme (*yargıda bulunma, kendi görüşünü ortaya koyma, hüküm verme*) seviyesine uygun sorular sorulmasında (I)Türkçe Öğretmenliği lisans programından mezun öğretmenlerin diğer gruplara göre yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.

D- Türkçe Öğretmenlerinin Değerlendirme Çalışmalarına Yönelik Tutumları İlişkin Bulgular:

Türkçe dersi öğretmenlerinin değerlendirme çalışmalarına yaklaşımları ve bu faaliyetlerdeki amaçlarına dair dokuz ölçek maddesi değerlendirmeye katılan öğretmenlere sorulmuştur.

Tablo 7: Türkçe Öğretmenlerinin Değerlendirme Çalışmalarına Yönelik Tutumları (Mezuniyet)

Mad.	Mezuniyet Böl.	N	Ort.	Ss.	[Sd:2-97] F	Sig.	Mad.	Mezuniyet Böl.	N	Ort.	Ss.	[Sd:2-97] F	Sig.
D1	I	78	2.78	.55	46.44	.00	D5	I	78	2.75	.63	31.70	.00
	II	14	1.42	.85				II	14	1.57	.94		
	III	8	1.25	.71				III	8	1.25	.70		
	Toplam	100	2.47	.84				Toplam	100	2.47	.87		
D2	I	78	2.87	.44	68.76	.00	D6	I	78	2.58	.78	26.44	.00
	II	14	1.43	.85				II	14	1.43	.85		
	III	8	1.25	.71				III	8	1.00	.00		
	Toplam	100	2.54	.82				Toplam	100	2.30	.94		
D3	I	78	2.78	.59	50.36	.00	D7	I	78	2.86	.50	48.49	.00
	II	14	1.28	.73				II	14	1.57	.93		
	III	8	1.25	.71				III	8	1.25	.70		
	Toplam	100	2.45	.88				Toplam	100	2.55	.83		
D4	I	78	2.83	.52	44.95	.00	D8	I	78	2.69	.67	26.24	.00
	II	14	1.57	.93				II	14	1.57	.94		
	III	8	1.25	.71				III	8	1.25	.70		
	Toplam	100	2.53	.83				Toplam	100	2.42	.88		
							D9	I	78	2.68	.69	24.54	.00
						II		14	1.57	.93			
						III		8	1.25	.70			
						Toplam		100	2.41	.88			

Türkçe dersi öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı esas alındığında gruplar arasında öğretmenlerin değerlendirme çalışmalarında (D1) öğretim yönteminin eksikliklerini belirlemede; (D2) ders araç-gereçlerini geliştirmede; (D3) öğrenilmeyen konuları ve eksik kalan kazanımlarını belirlemede; (D4) yavaş öğrenen öğrencileri belirlemek ve farklı çalışmalar yapılmasında; (D5) daha hızlı öğrenen öğrenciler için yeni etkinlikler düzenleme ve değerlendirme yapmada; (D6) birey ve grup çalışmalarının değerlendirilmesine önem vermede; (D7) sınav sonuçlarına göre ders işlenişinde değişikliklere gitmede; (D8) sınavın ardından doğru ve yanlışları öğrencilerle birlikte belirlemede; öz değerlendirme ve akran değerlendirme ile çocuğun kendisini ölçmesini sağlamada (I)Türkçe Öğretmenliği lisans programından mezun öğretmenlerin diğer gruplara göre yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür.

E- Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Ölçme ve Değerlendirme Yöntemine Yönelik Öğretmenlerin Tutumlarına İlişkin Bulgular:

Türkçe dersinde 2005–2006 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanan ders programının ölçme ve değerlendirme yaklaşımına yönelik öğretmenlerin sahip olduğu tutumları belirlemek için dört ölçek maddesi oluşturulmuş ve öğretmenlere sorulmuştur.

Tablo 8: Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımına Yönelik Öğretmenlerin Tutumları (Mezuniyet)

Mad.	Mezuniyet Böl.	N	Ort.	Ss.	[Sd:2-97] F	Sig.
E1	I	78	2.48	.73	28.11	.00
	II	14	1.28	.61		
	III	8	1.12	.35		
	Toplam	100	2.21	.87		
E2	I	78	2.94	.22	100.60	.00
	II	14	1.57	.94		
	III	8	1.25	.70		
	Toplam	100	2.62	.76		
E3	I	78	2.41	.74	19.84	.00
	II	14	1.43	.75		
	III	8	1.12	.35		
	Toplam	100	2.17	.85		

Türkçe dersi öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı esas alındığında gruplar arasında 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın ölçme ve değerlendirme yaklaşımının (E1) çok karmaşık olduğuna; (E2) ders sürecini aksattığına; (E3) çok zaman aldığına dair belirtilen tutumlara göre (I)Türkçe Öğretmenliği lisans programından mezun öğretmenlerin diğer gruplara göre yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür.

F- DİNLEME/İZLEME Becerisini Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Kullanılan Araçlarla İlgili Öğretmen Tutumlarına Yönelik Bulgular:

Türkçe dersi sürecinde öğretmenlerin yeni programda dinleme/izleme becerilerini ölçme ve değerlendirmeye yönelik araçları kullanımına yönelik tutumlarını değerlendirmek amacıyla on dokuz ölçek maddesi hazırlanmış ve öğretmenlere sorulmuştur.

Tablo 9: DİNLEME/İZLEME Becerisini Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Kullanılan Araçlara Yönelik Öğretmen Tutumları (Mezuniyet)

Mad.	Mezuniyet Böl.	N	Ort.	Ss.	[Sd:2-97] F	Sig.
F1	I	78	2.89	.44	68.87	.00
	II	14	1.57	.94		
	III	8	1.12	.35		
	Toplam	100	2.57	.82		
F2	I	78	2.78	.57	41.37	.00
	II	14	1.50	.85		
	III	8	1.25	.70		
	Toplam	100	2.48	.84		
F3	I	78	2.64	.74	24.89	.00
	II	14	1.43	.85		
	III	8	1.25	.71		
	Toplam	100	2.36	.92		
F4	I	78	1.98	.98	6.84	.002
	II	14	1.28	.72		
	III	8	1.0	.00		
	Toplam	100	1.81	.97		

Türkçe dersi öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı esas alındığında da gruplar arasında dinleme/izleme becerisi ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılan araçlar içinde (**F1**) proje ödevinden yararlanmada; (**F2**) sözlü sunum yaptırma ve değerlendirmede; (**F3**) görsel çalışmalardan (*poster, grafik, kavram haritaları vb.*) yararlanmada; (**F4**) drama etkinliklerini kullanılmasında (I)Türkçe Öğretmenliği lisans programından mezun öğretmenlerin diğer gruplara göre yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür.

G- KONUŞMA Becerisini Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Kullanılan Araçlara Yönelik Öğretmen Tutumlarına İlişkin Bulgular:

Türkçe dersi sürecinde öğretmenlerin yeni programda konuşma becerilerini ölçme ve değerlendirmeye yönelik araçların kullanımına yönelik tutumlarını değerlendirmek amacıyla on dört ölçek maddesi hazırlanmış ve öğretmenlere sorulmuştur.

Tablo 10: KONUŞMA Becerisini Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Kullanılan Araçlara Yönelik Öğretmen Tutumları (Kıdem)

Mad.	Kıdem	N	Ort.	Ss.	[Sd:3-96] F	Sig.	Mad.	Kıdem	N	Ort.	Ss.	[Sd:3-96] F	Sig.
G1	1-5 yıl	47	2.25	.89	4.35	.05	G8	1-5 yıl	47	2.44	.85	4.97	.03
	6-10 yıl	39	1.64	.84				6-10 yıl	39	2.31	.92		
	11-15	12	2.08	.99				11-15	12	1.42	.79		
	16-20	2	3.00	.00				16-20	2	3.00	.00		
Toplam	100	2.01	.93			Toplam	100	2.28	.92				

G2	1-5 yıl	47	1.68	.78	3.15	.03	G11	1-5 yıl	47	2.46	.85	3.09	.03
	6-10 yıl	39	1.51	.79				6-10 yıl	39	2.35	.87		
	11-15	12	1.08	.28				11-15	12	1.66	.98		
	16-20	2	2.50	.71				16-20	2	3.00	.00		
	Toplam	100	1.56	.76				Toplam	100	2.34	.90		
G5	1-5 yıl	47	2.68	.59	4.95	.03	G14	1-5 yıl	47	2.51	.72	2.98	.04
	6-10 yıl	39	2.33	.77				6-10 yıl	39	2.33	.73		
	11-15	12	1.83	.94				11-15	12	1.83	1.02		
	16-20	2	2.50	.71				16-20	2	3.00	.00		
	Toplam	100	2.44	.75				Toplam	100	2.37	.78		
G7	1-5 yıl	47	2.61	.57	4.84	.03							
	6-10 yıl	39	2.43	.64									
	11-15	12	1.83	.83									
	16-20	2	2.50	.71									
	Toplam	100	2.45	.67									

Konuşma becerisi ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılan araçlara yönelik alınan tutumlarda değerlendirmeye katılan Türkçe dersi öğretmenlerinin meslekteki kıdemleri esas alındığında, (G1) proje ödevinden yararlanmada; (G2) sözlü sunum yaptırma ve değerlendirmede; (G5) sözlü yoklama yapmada; (G7) yapılandırılmış Grid kutucukları kullanmada; (G8) portfolyo/öğrenci ürün dosyasındaki ürünleri değerlendirmede; (G11) öz değerlendirme yaptırma; (G14) kontrol listesi düzenlemede 16-20 ve 1-5 yıllık mesleki kidede sahip öğretmenlerin diğer gruba göre yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür.

H-OKUMA Becerisini Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Kullanılan Araçlara Yönelik Öğretmen Tutumlarına İlişkin Bulgular:

Türkçe dersi sürecinde öğretmenlerin yeni programda okuma becerilerini ölçme ve değerlendirmeye yönelik araçların kullanımına yönelik tutumlarını değerlendirmek amacıyla on dokuz ölçek maddesi hazırlanmış ve öğretmenlere sorulmuştur.

Tablo 11: OKUMA Becerisini Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Kullanılan Araçlara Yönelik Öğretmen Tutumları (Kıdem)

Mad.	Kıdem	N	Ort.	Ss.	[Sd:3-96] F	Sig.	Mad.	Kıdem	N	Ort.	Ss.	[Sd:3-96] F	Sig.
H1	1-5 yıl	47	2.48	.80	3.00	.03	H7	1-5 yıl	47	2.27	.79	5.55	.01
	6-10 yıl	39	2.24	.90				6-10 yıl	39	2.51	.75		
	11-15	12	1.75	.86				11-15	12	1.50	.90		
	16-20	2	3.00	.00				16-20	2	3.00	.00		
	Toplam	100	2.31	.87				Toplam	100	2.29	.84		
H3	1-5 yıl	47	2.53	.74	2.75	.05	H8	1-5 yıl	47	2.55	.80	3.00	.03
	6-10 yıl	39	2.79	.57				6-10 yıl	39	2.56	.78		
	11-15	12	2.16	1.03				11-15	12	1.83	1.02		
	16-20	2	3.00	.00				16-20	2	3.00	.00		
	Toplam	100	2.60	.73				Toplam	100	2.48	.84		

H6	1-5 yıl	47	2.78	.51	11.02	.00	H12	1-5 yıl	47	2.13	.74	5.08	.03
	6-10 yıl	39	2.66	.62				6-10 yıl	39	2.21	.69		
	11-15	12	1.66	.88				11-15	12	1.33	.65		
	16-20	2	2.50	.71				16-20	2	2.50	.70		
	Toplam	100	2.60	.69				Toplam	100	2.07	.75		

Okuma becerisi ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılan araçlara yönelik elde edilen tutumlarda değerlendirmeye katılan Türkçe dersi öğretmenlerinin meslekteki kıdemleri esas alındığında, (H1) proje ödevinden yararlanmada, (H3) görsel çalışmalarından (*poster, grafik, kavram haritaları vb.*) yararlanmada, (H6) kısa cevaplı maddeleri tercih etmede, (H7) açık uçlu soruları tercih etmede, (H8) çoktan seçmeli testleri tercih etmede, (H12) yapılandırılmış Grid kutucuklarını kullanmada 16-20 yıllık mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin diğer gruplara göre yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür.

I- YAZMA Becerisini Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Kullanılan Araçlara Yönelik Öğretmen Tutumlarına İlişkin Bulgular:

Türkçe dersi sürecinde öğretmenlerin yeni programda yazma becerilerini ölçme ve değerlendirmeye yönelik araçların kullanımına yönelik tutumlarını değerlendirmek amacıyla on dokuz ölçek maddesi hazırlanmış ve öğretmenlere sorulmuştur.

Tablo 12: YAZMA Becerisini Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Kullanılan Araçlara Yönelik Öğretmenlerin Tutumları(Kıdem)

Mad.	Kıdem	N	Ort.	Ss.	[Sd:3-96] F	Sig.	Mad.	Kıdem	N	Ort.	Ss.	[Sd:3-96] F	Sig.
i5	1-5 yıl	47	2.53	.80	4.06	.01	i12	1-5 yıl	47	2.40	.74	3.86	.01
	6-10 yıl	39	2.46	.78				6-10 yıl	39	2.46	.72		
	11-15	12	1.66	.98				11-15	12	1.91	.90		
	16-20	2	3.00	.00				16-20	2	1.00	.00		
	Toplam	100	2.41	.85				Toplam	100	2.34	.78		
i7	1-5 yıl	47	2.91	.41	13.30	.00	i14	1-5 yıl	47	2.68	.66	3.50	.02
	6-10 yıl	39	2.79	.61				6-10 yıl	39	2.56	.75		
	11-15	12	2.00	1.04				11-15	12	2.50	.90		
	16-20	2	1.00	.00				16-20	2	1.00	.00		
	Toplam	100	2.72	.69				Toplam	100	2.58	.75		
i9	1-5 yıl	47	2.32	.81	3.17	.03	i15	1-5 yıl	47	2.36	.82	3.03	.03
	6-10 yıl	39	2.51	.75				6-10 yıl	39	2.38	.87		
	11-15	12	2.00	.95				11-15	12	1.83	.83		
	16-20	2	1.00	.00				16-20	2	1.00	.00		
	Toplam	100	2.33	.83				Toplam	100	2.28	.86		
i10	1-5 yıl	47	2.70	.65	6.95	.00	i17	1-5 yıl	47	2.38	.87	2.96	.03
	6-10 yıl	39	2.61	.74				6-10 yıl	39	2.48	.82		
	11-15	12	1.95	.90				11-15	12	1.95	.99		
	16-20	2	1.00	.00				16-20	2	1.00	.00		
	Toplam	100	2.54	.78				Toplam	100	2.34	.89		

ı11	1-5 yıl	47	2.42	.85	7.19	.00	ı18	1-5 yıl	47	2.38	.89	2.68	.05
	6-10 yıl	39	2.58	.78				6-10 yıl	39	2.56	.82		
	11-15	12	1.50	.90				11-15	12	2.08	.99		
	16-20	2	1.00	.00				16-20	2	1.00	.00		
	Toplam	100	2.35	.90				Toplam	100	2.39	.89		

Yazma becerisi ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılan araçlara yönelik alınan görüşlerde değerlendirmeye katılan Türkçe dersi öğretmenlerinin meslekteki kıdemleri esas alındığında, (ı15) kısa cevaplı maddeleri, (ı17) çoktan seçmeli testleri tercih etmede ve (ı19) doğru yanlış maddeleri tercih etmede, (ı10) görüşme formlarını doldurmada, (ı11) yapılandırılmış Grid kutucukları kullanmada, (ı12) performans ödevinden yararlanmada, (ı14) kontrol listesi düzenlemede, (ı15) öz değerlendirme yaptırmada, (ı17) gözlem formları kullanmada, (ı18) akran değerlendirme yaptırmada 1-5 ve 6-10 yıllık mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin diğer gruba göre yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür.

İ- DİL BİLGİSİNİ Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Kullanılan Araçlara Yönelik Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular:

Türkçe dersi sürecinde öğretmenlerin yeni programda dil bilgisini ölçme ve değerlendirmeye yönelik araçların kullanımına yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla on dokuz ölçek maddesi hazırlanmış ve öğretmenlere sorulmuştur.

Tablo 13: DİL BİLGİSİNİ Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Kullanılan Araçlara Yönelik Öğretmenlerin Tutumları (Mezuniyet)

Mad.	Mezuniyet Böl.	N	Ort.	Ss.	[Sd:2-97] F	Sig.
ı12	I	78	2.58	.67	3.38	.038
	II	14	2.07	.73		
	III	8	2.50	.75		
	Toplam	100	2.51	.70		
ı16	I	78	2.56	.73	3.87	.024
	II	14	1.93	.99		
	III	8	2.50	.92		
	Toplam	100	2.47	.81		

Türkçe dersi öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı esas alındığında gruplar arasında öğretmenlerin dil bilgisini ölçme faaliyetlerinde (ı12) yapılandırılmış Grid kutucukları kullanmada ve (ı16) öz değerlendirme yaptırmada (I)Türkçe Öğretmenliği ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü lisans programlarından mezun öğretmenlerin Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği lisans programı mezunlarına göre yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 14: DİL BİLGİSİNİ Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Kullanılan Araçlara Yönelik Öğretmenlerin Tutumları(Kıdem)

Mad.	Mezuniyet Böl.	N	Ort.	Ss.	[Sd:2-97] F	Sig.
i9	1-5 yıl	47	2.65	.67	3.12	.03
	6-10 yıl	39	2.64	.63		
	11-15	12	2.00	.95		
	16-20	2	2.50	.70		
	Toplam	100	2.57	.71		

Dil bilgisini ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılan araçlara yönelik alınan görüşlerde değerlendirmeye katılan Türkçe dersi öğretmenlerinin meslekteki kıdemleri esas alındığında, (i9) eşleştirme maddelerinin tercih edilmesinde 1-5 ve 6-10 yıllık mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin diğer gruba göre yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür.

Sonuç ve Tartışma

Eğitim programlarının ve öğretim sürecinin önemli bir ayağını ölçme ve değerlendirme çalışmaları oluşturur. Değerlendirme, sistemin düzenlenmiş öğrenme yaşantılarına göre işlemlerini kontrol etmedir. Değerlendirme amacına, ölçüte ve zamana göre çeşitlilik arz edebilir. Türkçe dersinin öğretim sürecinde ölçme ve değerlendirme uygulamaları üç boyutta ele alınabilir. Türkçe öğretiminde yapılandırmacı yaklaşımla birlikte süreç odaklı bir ölçme ve değerlendirme şekli benimsenmiştir. Süreç odaklı ölçme ve değerlendirme faaliyeti programda da değinildiği gibi dersin başında, ders esnasında ve ders sonunda bir ölçme ve değerlendirmeyi şart koşturmaktadır.

Çalışmada süreç odaklı Türkçe öğretimi ölçme ve değerlendirme çalışmalarına yönelik öğretmen tutumları tespit edilmiştir. Süreç odaklı ölçme ve değerlendirmede amaç, araç seçimi, yeni programın kullanımı, temel öğrenme alanlarında ölçme ve değerlendirme araçlarının kullanımı gibi hususlarda öğretmenlerin cevapları alınmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda varılan ortalama değerlere göre öğretmenlerin tutumları Tablo 15'ten hareketle şu maddelerde yorumlanabilir:

Tablo 15: Türkçe Öğretmenlerinin Ölçek Alt Başlıklarına Göre Tutum Ortalamaları

Türkçe Öğretmenlerinin Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Tutumları	Ort.
A- Ölçme ve Değerlendirme Çalışmalarında	2.50
B- Ölçme Aracını Belirlemede	2.39
C- Soru Sormada	2.54
Ç. Yazılı ve Sözlü Ölçme Faaliyetlerinde	2.26
D- Değerlendirme Çalışmalarında	2.55
E- 2005 Programının Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımında	2.35
F-DİNLEME /İZLEME Becerisini Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde	2.36
G- KONUŞMA Becerisini Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde	2.12
H-OKUMA Becerisini Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde	2.13
I-YAZMA Becerisini Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde	2.21
i- DİL BİLGİSİNİ Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde	2.39
	Min. 1.00 Max. 3.00

- Yapılan değerlendirme sonucunda Türkçe dersi öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme çalışmalarına karşı genel olarak olumlu bir tutuma (Min.1-Max.3 değer aralığında) $X = 2.50$ oranında sahip oldukları belirlenmiştir. Bu bulgu; Duban ve Küçükylmaz (2008), Acun ve Kamber (2007), Çalık (2007)'in yaptıkları araştırmaların "öğretmenlerin olumlu yönde tutuma sahip olduğu" sonucuyla benzerlik göstermektedir.
- Türkçe dersi öğretmenlerinin ölçme aracını belirlemede ders içeriğini, kazanımları, performansı, fiziki durumu, sosyoekonomik durumu ve grubun diğer özelliklerini dikkate almaya yönelik olumlu bir tutuma (Min.1-Max.3 değer aralığında) $X = 2.39$ oranında sahip oldukları saptanmıştır.
- Değerlendirmeye katılan Türkçe dersi öğretmenlerinin soru sorarken konu, soru şekli ve sınıf özelliği gibi hususlara, ayrıca süreci dikkate almasına yönelik olumlu bir tutumun (Min.1-Max.3 değer aralığında) $X = 2.54$ oranında bulunduğu belirlenmiştir.
- Soruların taksonomik değerinin dikkate alınıp öğrencilere sorulmasına yönelik olarak (Min.1-Max.3 değer aralığında) $X = 2.26$ oranında olumlu bir tutum belirlenmiştir.
- Türkçe dersi sürecinde yapılan ölçme faaliyetlerinin değerlendirilmesinde öğretmenlerinin değerlendirme faaliyeti yapma ve faydalı şekilde süreci etkilemesinde olumlu bir tutuma (Min.1-Max.3 değer aralığında) $X = 2.55$ oranında sahip olduğu belirlenmiştir.
- Türkçe dersi öğrenme alanlarında kazanımların, bilgi ve becerilerin yazılı bir şekilde ifadesi için düzenlenen sınavlarda içeriğe, zamana ve öğrenciye uygun çeşitli soru şekilleri kullanılmalıdır. "Türkçe dersinde öğrenci başarılarının ölçülmesinde kullanılan sınavlarda, yukarıda açıklanan farklı türdeki maddelerin olabildiğince yer alması, ölçülen özelliğin değerlendirilmesi açısından yararlı olacaktır" (MEB 2005; 227). Yapılan değerlendirme sonucunda Türkçe dersinde birden fazla soru şeklinin kullanıldığı saptanmıştır. Bu nedenle beklenene yakın bir sonuca ulaşıldığı söylenebilir.
- 2005 eğitim-öğretim yılında uygulanmaya konulan yeni Türkçe Öğretim Programının ölçme ve değerlendirme yöntem ve araçlarının kullanımına yönelik öğretmenlerin eksik ve olumsuz bir tutuma sahip olduğuna dair (Min.1-Max.3 değer aralığında) $X = 2.35$ oranında bir sonuç saptanmıştır.
- Yapılan değerlendirme sonucunda öğretmenlerin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın dinleme/izleme becerisi ölçme ve değerlendirme çalışmaları için (Min.1-Max.3 değer aralığında) $X = 2.36$ oranında; Türkçe dersi programının konuşma becerisi ölçme ve değerlendirme çalışmaları için $X = 2.12$ oranında; öğretmenlerin Türkçe dersi programının okuma becerisi ölçme ve değerlendirme çalışmaları için $X = 2.13$ oranında; öğretmenlerin Türkçe dersi programının yazma becerisi ölçme ve değerlendirme çalışmaları için $X = 2.21$ oranında; öğretmenlerin Türkçe dersi programının dil bilgisini süreç içinde ölçme ve değerlendirme çalışmaları için $X = 2.39$ oranında ortalamasının üstünde olumlu bir tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.
- 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın temel öğrenme alanlarına yönelik ölçme ve değerlendirme çalışmalarının genel olarak yapıldığı; süreç değerlendirmeye yönelik yapılması gereken öz/akran değerlendirme, tutum

ölçeği doldurma, gözlem, görüşme formları ve kontrol listesi gibi araçların kısmen kullanıldığı; yazılı sınavlarda kısa cevaplı, açık uçlu, çoktan seçmeli ve doğru yanlış tipi testlerin tercih edildiği; proje, performans ve portfolyo/ürün dosyalarının ölçme ve değerlendirmede etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Drama etkinliklerinden ve yapılandırılmış grid kutucuklarından öğretmenlerin tam olarak haberdar olmadıkları veya öğretmenlerce kullanılmadıkları görülmüştür. Öğretmenlerin bazı alternatif ölçme-değerlendirme araçlarından haberdar olmamaları veya bilgi eksikliği yaşamaları Çalık (2007), Mentiş-Taş (2007), Yapıcı ve Demirdelen (2007), Kaya ve Ersoy (2007), Özdaş ve arkadaşlarının (2007) bulgularıyla örtüşmektedir.

- Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri 2005 programıyla gelen ölçme değerlendirme yaklaşım ve araç gereçlerini karmaşık bulmaktadırlar. Bu sonuç ile Millî Eğitim Bakanlığı *EARGED* birimi tarafından 2006 yılında programın değerlendirilmesi için hazırlanan rapordaki sonuçlar benzer şekildedir: “Türkçe öğretmenlerinin üçte ikiden fazlası ölçme yöntemleri ve değerlendirme sistemini çok karmaşık bulmaktadır. Türkçe öğretmenlerinin tamamına yakını ölçme yöntemleri ile değerlendirmenin zaman alıcı olduğunu belirtmektedirler. Türkçe dersi öğretmenlerinin ölçme yöntemleri ve değerlendirmeyi çok karmaşık bulmaları, bunların program kılavuzlarında sistemli bir biçimde ve yeterince açık bir anlatımla sunulmaması ile ilişkili olabilir. Türkçe dersi öğretmenlerinin ölçme yöntemleri ve değerlendirmeyi çok zaman alıcı bulmaları değişik nedenlere bağlı olabilir. Bunlar arasında, öğretmenlere özellikle test veya psikolojik ölçek biçimindeki ölçme araç veya yöntemlerinin hazır olarak, açıklamaları ile birlikte verilmemiş olması, klasik ölçme araçları dışındaki *alternatif* ölçme araç veya yöntemlerinin nerede, ne amaçla ve nasıl kullanılabileceklerinin yeterince açıklanmamış olmasından söz edilebilir” (MEB, 2006;33). 2006 yılında program bir yıldır uygulanmakta iken öğretmenlerin sahip olduğu tutum ile 2009 yılında sahip olunan tutumlar arasında bir farklılık olmaması düşündürücüdür.
- Öğretmenlerin ölçme değerlendirme algılarında cinsiyetin anlamlı bir farklılık oluşturmadığı; fakat kıdem ve mezun olunan fakülte/bölüm türü değişkenlerinin algılar üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genel ortalamalara bakıldığında Eğitim Fakültelerinin Türkçe öğretmenliği bölümlerinden mezun olanların ve 1-10 yıllık mesleki kıdeme sahip olanlardan daha olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Bu durum üzerinde Türkçe öğretmenliği lisans programlarında okutulan formasyon derslerinin ve mesleğe yakın zamanda başlayan öğretmenlerin yeniliklere daha açık olmalarının etkili olduğu söylenebilir.

Öneriler

Araştırmanın sonuçlarına göre Türkçe öğretmenlerinin 2005 programıyla gelen ölçme değerlendirme yaklaşımı ve araç gereçlerini karmaşık bulduğu göz önüne alındığında, yaklaşım ve araç gereçlerin daha anlaşılabilir ve kullanılabilir duruma getirilmesi önem kazanmaktadır. Bu nedenle Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın ve kılavuz kitapların ölçme değerlendirme bölümlerinde mevcut ve alternatif araç gereçlerin nasıl ve ne zaman kullanılacağı yönünde pratik bilgilere yer verilmelidir.

Türkçe öğretmenliği adaylarına meslek yaşamları sırasında zorluk yaşamaları sebebiyle lisans eğitimleri sırasında yeni ölçme araç gereç ve yöntemleri tanıtılmalı; hatta uygulama dersleri süresince bu yöntem ve araç gereçleri kullanmasına fırsat verilmelidir. Öğretmen adaylarının yalnızca geleneksel ölçme değerlendirme araç gereç ve yöntemleriyle karşılaşmalarının önüne geçilmelidir.

İlköğretim okullarındaki Türkçe derslerinin haftalık saatleri göz önünde bulundurulduğunda, programda ve kitaplarda belirtilen bütün ölçme değerlendirme araç gereçlerinin derslerde kullanılması olanaksız görünmektedir. Bu nedenle bütün ölçme değerlendirme araç gereçlerinin kullanımının zorunlu tutulması yerine öğrencilerin, sınıfın, okulun ve çevrenin imkânlarının uygun araç gereç ve yöntemlerin kullanılmasına öncelik verilmeli; bu amaçla Bakanlık tarafınca düzenlemelere gidilmelidir.

Kaynakça

- ACUN, İ. ve KAMBER, T. (2007). "Yeni Sosyal Bilgiler Programının Uygulanabilirliği Açısından Değerlendirilmesi", **VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu**, 27-29 Nisan 2007.
- ÇALIK, S. (2007). "Sınıf Öğretmenlerinin Yenilenen İlköğretim Programlarının Ölçme ve Değerlendirme Süreci Hakkındaki Düşünceleri Üzerine Bir Araştırma", **16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi**, 5-7 Eylül 2007.
- DUBAN, N. ve KÜÇÜKYILMAZ, E.A. (2008). "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Alternatif Ölçme-Değerlendirme Yöntem ve Tekniklerinin Uygulama Okullarında Kullanımına İlişkin Görüşleri", **İlköğretim-Online**, 7 (3), ss.769-784.
- KARASAR, N. (2006). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayınları.
- KAYA, E. ve ERSOY, A.F. (2007). "Sosyal Bilgiler Programının Uygulanmasında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", **VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu**, 27-29 Nisan 2007.
- KOMİSYON (2006). **İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6,7, 8. Sınıflar)**. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB (2006). **EARGED Başkanlığı Temel Eğitim Destek Programları Değerlendirme Raporu**, Ankara, s.33.
- MENTİŞ-TAŞ, A. (2007). "Öğretmen Adaylarının Yeni İlköğretim Programına ve İlköğretim Okullarında Uygulanmasına İlişkin Görüşleri", **16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi**, 5-7 Eylül 2007.
- ÖZDAŞ, A., TANIŞLI, D., YAVUZSOY-KÖSE, N. ve KILIÇ, Ç. (2007). İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Dersinde Kullandıkları Değerlendirme Araç ve Yöntemlerine İlişkin Görüşleri", **VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu**, 27-29 Nisan 2007.
- TURGUT, M. F. (1977). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları**. Ankara: Nüve Matbaası.
- YAPICI, M. ve DEMİRDELEN, C. (2007). "İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri", **İlköğretim-Online**, 6(2), ss.204-212.
- ZORBAZ, K. Z. (2005). **İlköğretim Okulları İkinci Kademe Türkçe Öğretmenlerinin Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Görüşleri ve Yazılı Sınavlarda Sordukları Sorular Üzerine Bir Değerlendirme**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

TURKISH COURSE TEACHERS' PERCEPTIONS ON MEASUREMENT AND EVALUATION

Sedat MADEN*

Erhan DURUKAN**

Abstract

The aim of this study is to determine Turkish course teachers' opinions and attitudes toward new equipments and methods of measurement and evaluation emerged with 2005 Turkish Course Curriculum. In this study, which based on descriptive field research, 100 Turkish course teachers working at Erzurum province were surveyed. The scale was prepared by researchers through using the Turkish Course Curriculum and related researches. The scale's validity ensured by the opinions of course experts. At the conclusion of pilot study, made for reliability degree, determined Cronbach's Alpha quotient is, 96. Data analysed with SPSS 11.5 and expounded in terms of gender, priority, and graduation.

At the conclusion of this study it has been found that gender is not important variable at teachers' perceptions; priority and graduation are more effective variables at teachers' opinions; some measurement instruments, emerged with 2005 Turkish Course Curriculum, made the process complex; Turkish course teachers need to be informed about new instruments and approaches of measurement and evaluation.

Key Words: Turkish teaching, measurement-evaluation, attitudes

* Dr.; Giresun University, Faculty of Education. Department of Turkish Teaching.

** Research Assistant Dr.; Karadeniz Technical University, Fatih Faculty of Education. Department of Turkish Teaching.